

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 19.

Stockholm den 13 Maj 1909.

2:a årg.

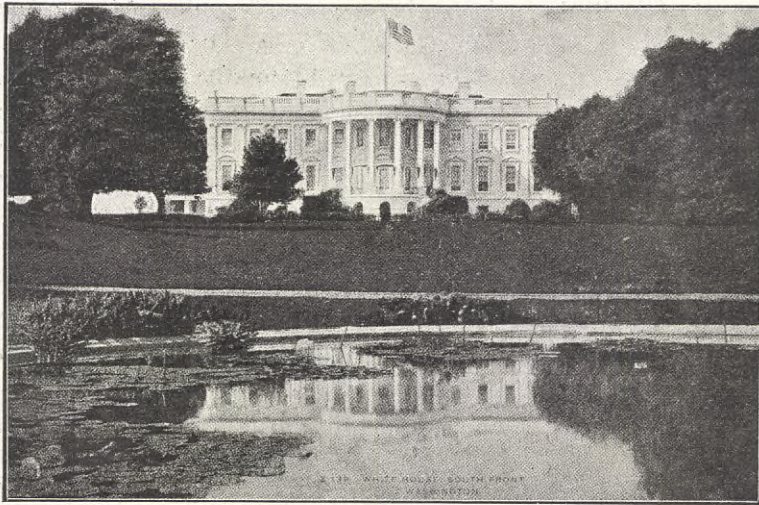
Prenumerationspris: 3/4 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 1/4 år . . . . . 3: 50 1/4 år . . . . . 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Englands Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonnspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	---

Presidenten och barnen.

En barnavårdskonferens i Hvita Huset.

Vi meddela härmed en skildring af en barnavårdskonferens, den första i sitt slag och hvilken hölls i Hvita Huset under de sista veckorna af Theodor Roosevelts presidentskap. Som barnavårdsfrågan äfven är en indirekt kvinnofråga finna vi saken vara af speciellt intresse för Dagnys läsekrets.

Det var i Washington, den vackra rikshufvudstaden. Man var visserligen ännu midt i vintern, men solen lyste så varmt som en majdag och kom den skyhöga obeliskan, minnesvården öfver republikens fader, att te sig mer silfverskiftande och underbart luftig än någonsin. Och mellan världens väldigaste ämbetsverk, midt i ett bälte af parker och planteringar lyste de snöhvita kolonnaderna framför »Amerikas förste medborgares» enkla, minnesrika bostad. »Hvita Huset» var denna morgon målet för ett par hundra män och kvinnor, nyss anlända från staternas alla hörn.

HVITA HUSET.

Theodor Roosevelt tycktes samla sin outtröttliga energi som i en brännpunkt under de sista veckorna af sin maktperiod. Och trots det löje och klander, som hopade sig kring hans politiska »sortie», lefde dock beundran för hans oförvägna kraftnatur och hans rena motiv alltjämt orubbade hos hvarje äkta amerikanare.

Ej minst skall *det* en gång skrivas på hans kreditsida, att han, midt bland massan af offentliga ärenden, midt i en het, personlig kontrovers med rikskongressen, fann tid att slå ett slag för landets fattiga barnskaror. Det var nämligen på hans kallelse, som eliten af

Amerikas »sociala arbetare» och särskildt förkämparne för en effektiv barnavård kommit för att rådsla i rikshufvudstaden.

I en af »Hvita Husets» hvita salar samlades man, sedan hvar och en vid ingången hugnats med en

Promenaddräcker och Kappor

Vid behof af dessa artiklar rekommendera vi en mycket god mellangre af 1:ma svenska och engelska tyger, solidt svenskt arbete efter bästa utländska modeller. OBS! Med detta goda fabriksprisbillighet finnes ingen konkurrens.

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

Dr. B. M. M. M. M.

demokratisk handtryckning af värden-presidenten. Och så kom den senares ej vältaliga, men kraftiga och sympatiska hälsningsord. Gång på gång tackade han de närvarande för att de hörsammat hans kallelse, och som sin personliga åsikt i barnavårdsfrågan uttalade han, att hvarje barn, hvars »brott» ej är annat än fattigdom och öfvergifvenhet, har rätt till ett godt hem, att intet hem får splittras uteslutande på grund af fattigdom och att de föräldralösa som regel böra skänkas fosterhem, ej placeras i institutioner.

Konferensen skulle röra sig enbart om de »normala» fattiga barnen. Man har nämligen upptäckt, att dessa blifvit försummade, under det att omsorg slösats på de fysiskt och moraliskt defekta. För de senare ha kongresser sammankallats, föreningar bildats, centralbyråer upprättats. Men hvad har gjorts för att enhetliggöra och öfvervaka värden af rikets hundratusentals »dependent and neglected children»? Så godt som intet. När presidenten aflägsnat sig, vidtogo omedelbart förhandlingarne, som skulle räcka nästan oafbrutet i två dagar.

Där borta vid sekreterarebordet sitter en kraftigt byggd men låghalt ung man. Hans oregelbundna ansikte har ett beslutsamt men något sorgbundet uttryck, som den lätt får, hvilken alltför tidigt pröfvat lifvets hårdhet. Han håller sig anspråklöst i skuggan under konferensen, men när han någon gång ingriper för att bringa en urspårad diskussion till rätta, så sker det med en underström af lidelsefullhet, som talar om att saken för honom har en djupare betydelse än blott den af en »allmän» fråga. Alla veta också, att den unge mannen, till yrket jurist och journalist, har en »historia», att han en gång själf var ett hemlöst barnhusbarn och att han nu står på tröskeln till det som han satt till sitt lifsverks mål, att bereda andra lika olyckligt lottade amerikanska barn en ljusare uppväxttid än hvad som beskärdes honom. Under ett par års tid har han såsom redaktör för en »barnavårdsafdelning» i en bland landets kvinnor oerhördt spridd mode- och mönstertidning, »The Delineator», varit ett verktyg till att med tidningen som förmedlare placera hundratal barn i goda, välbärgade fosterhem. Han har därunder gjort den erfarenheten, att det ingalunda är bristen på sådana, som förhindrar massinstitutionernas utbyte mot utackorderingssystemet, det är saknaden af en förmedlande centralorganisation, hvarigenom de hemlösa barnen och de barnlösa hemmen kunna bringas till kännedom om hvarandra. Och det behöfdes blott, att han demonstrerade denna ödesdigra lucka för presidenten, för att denne skulle slå allarm för saken i hela landet.

Det är således i själfva verket den f. d. barnhuspojken, hvilken ytterst har äran af att ha åstadkommit »den märkligaste barnavårdskonferens som någonsin hållits i Förenta staterna» och som utmynade i en omfattande, enhälligt antagen resolution af

i hufvudsak följande innehåll. Att barn af aktningvärda föräldrar ej på grund af fattigdom skola skiljas från dessa. Att hemlösa normala barn så vidt möjligt skola anskaffas privata fosterhem. Att de institutioner, som t. v. måste finnas, inrättas enligt familjesystem (cottage-plan) med så små grupper som möjligt. Att alla slag af barnahjälps- och barnavårdsinstitutioner skola registreras och underkastas statens inspektion och att skoldepartementet skall utöfva kontroll öfver den inom dessa institutioner bedrifna undervisningen. Att hvarje institution skall vara skyldig utarbete utförlig statistisk redogörelse öfver sin verksamhet och inlämna denna till staten. Att samarbete i största möjliga utsträckning måtte etableras mellan alla arbetare på barnavårdsområdet och att desamma likaledes måtte samverka i och för undersökning och *bekämpande af fattigdomens orsaker*. Slutligen uttrycktes önskvärheten af att en nationell permanent organisation kom till stånd, som kunde genom upplysningar, råd och understöd leda barnavårdens utveckling i den af konferensen utstakade riktningen. Och därjämte beslöts att ställa en vädjan till rikskongressen, att denna måtte bifalla den därstädes väckta motionen om inrättande af en *riksbarnavårdsbyrå* i Washington i ändamål att på ett ställe samla alla uppgifter rörande barn och att genom officiella undersökningar enhetliggöra och fullständiga hithörande, nu sorgligt bristfälliga statistik.

Känner man något till det amerikanska sociala arbetets mångskiftande och individuella karaktär och den splittring, som på detta liksom på hvarje annat område framkallats af de skillnader i ras, religion och traditioner, som den ofantliga republiken innesluter — så måste man förvånas, att enighet i ofvanstående i många afseenden radikala beslut kunde åstadkommas. Förvåning öfver resultatet var ej heller fjärran från den, som hade tillfälle bevittna hur skarpt åsikterna emellanåt brötos mot hvarandra under förhandlingarna — en förvåning, som byttes i beundran öfver den sällsynta villighet, som här tog sig uttryck, att offra meningsskiljaktighet i detaljer för att uppnå ett stort och behjertansvärdt mål.

Det största motståndet, när det gällde konferensens ledande princip — institutionernas ersättande af utackordering — kom från katolikerna. Ty deras väldiga, af munkar och nunnor ledda barnhem fingo ju därigenom sin dödsdom. Och »cottage»-systemet är ej heller tänkbart i samband med en kyrka, som strängt håller på det manliga och kvinnliga elementets särskiljande under uppväxt och uppfostran. Slutligen föreställa man sig statskontroll öfver undervisningen i en katolsk anstalt! Blotta nämmandet därpå tändes en glimt af fiendtlighet äfven i den mildaste prelat öga. Att trots detta de katolska delegerade ej höjde sin röst mot vissa punkter i resolutionen, kan blott förklaras af den diplomatiska försiktighet, som utmärker den romerska kyrkans stadiga, smygande utbredning i det demokratiska Amerika.

Men en viss opposition fanns också af mera praktiska grunder. Erfarna personer påpekade med rätta faran af att alltför brådslande ersätta institutioner med fosterhemssystemet, innan det senare blifvit tillräckligt omhändertadt af åtgärder till hemmens förundersökning och barnens beständiga, noggranna öfvervakning. Från några håll framkom den beaktansvärda synpunkten, att för yngre barn hemmet alltid var att föredraga framför anstalten, men att, när det gällde äldre barn, ej sällan svårighet förefanns för barnet att vänja sig vid nya familjeband och att för dessa därför i många fall institutioner vore att föredraga, hvarest disciplin, bästa undervisning och det vid denna ålder högst betydelsefulla goda kamratlivet erbjöd sig.

I en punkt voro dock alla eniga, nämligen att under inga förhållanden barnen finge tagas från sin mor för fattigdoms skull. Den fattiga änkan borde lämnas tillräckligt understöd för att kunna helt ägna sig åt sina barns vård, och där så behöfdes skulle en vän och rådgifverska ställas vid hennes sida.

De kraftigaste anförandena under konferensen rörde sig emellertid om de sociala missförhållanden, som ge upphof till tusentals barns hem- och skyddslöshet. Framförallt pekades på den föga smickrande ensamplats, som Förenta Staterna intager bland civiliserade nationer i fråga om försäkringsväsendet, och särskildt arbetsgifvares ersättningsplikt vid olycksfall under arbete. På grund af frånvaron af den senare göras *onödigtvis* tusen och åter tusen barn årligen faderlösa och sköflas och splittras otaliga hem.

Det fanns de, som ansågo att konferensens förnämsta uppgift vore, att på det eftertryckligaste fördöma detta tillstånd och fordra snara lagstiftningsåtgärder däremot. Hit hörde den framstående sociologen, prof. Henderson från Chicago, som med obarmhärtig kraft blottade hvad han kallade »Amerikas skamfläck» och vädjade till folkets stolthet. Det är en förolämpning, sade han, att erbjuda fattigunderstöd åt änkan efter en man, som hela sitt lif arbetat hårdt och hederligt och slutligen fallit på sin post, kanske ett offer för samhällets försumlighet och enskildas vinningslystnad.

Hit hörde också den världsberömda barndomaren i Denver, Ben Lindsay, en man, hvars oansenliga, bräckliga yttre föga anger hans mäktiga personlighet. Det var hjärtskärande bilder ur en vidsträckt erfarenhet bland sina »små vänner», de försummade, vinddrifna barnen, som han upprullade, och han sparade ej sina ord, när han på Amerikas sofvande samvete lade skulden för de tusende barnasjälar, som dagligen och stundligen gå till spillo i fabriker, i fängelser, i gator och gränder — —. I samma riktning talade också »Chicagos nyttigaste medborgare», Jane Addams, kanske den största kännaren af lifvet i storstädernas immigrantdistrikt, särskildt uppehållande sig vid faran att barnen för tidigt tagas från skolan och sändas i arbete, utan tillfälle att erhålla verklig yrkesutbildning.

Bland de ryktbara amerikanare, som uppträdde under konferensen, var äfven negeruppfostraren Booker Washington. Också han lade under sitt humoristiska anförande förnämligast vikt vid barna- och fattigvårdens förebyggande sida, och hvad hans egen ras angick, uppmanade han på det kraftigaste de närvarande att biträda honom i att »kvarhålla negern vid jorden». På landsbygden, särskildt i södern, »där negern hör hemma, under det utvecklingsstadium rasen nu genomlöper», faller han så godt som aldrig fattigvården till last. Rasen lefver nämligen i ett slags primitivt »broderskap», och det är gammal sed att anhöriga eller grannar sörja för medellösa gamla och barn. Det är först i städerna, i en civilisation, hvilken han inte är vuxen, som negern blir fattighjon.

Konferensen avslutades med en middag på Washingtons största hotell, i hvilken öfver 500 personer deltog. Talens rad öppnades här af en kvinna, som intog hedersplatsen vid det »officiella bordet». Miss Wald utför ett vidsträckt socialt arbete i New-York och är bl. a. ledamot i den nationella kommitté, som undersöker *barnarbetets* utsträckning och förbereder dess afskaffande. Det är betecknande lika mycket för den stora del, som landets kvinnor taga i kampanjen mot detta onda, som för det erkännande männen skänka deras insatser — att konferensens kanske mest officiella anförande öfverlåtits åt en kvinna. Miss Wald uppdrog nämligen konturerna för den önskade barnavårdsbyråns uppgift och skildrade dess oumbärlighet.

Under middagens lopp inträdde Roosevelt med raska, ungdomliga steg och under de församlades hjärtliga hyllning. Han slog sig ned bredvid miss Wald, åhörde sekreterarens uppläsning af konferensens resultat och tog därefter till ordet. Hans skämtsamma tacksägelser för konferensmedlemmarnes arbete präglades af den uppriktigaste tillfredsställelse, och han lofvade att göra allt hvad på honom berodde för att få *riksbarnavårdsbyrån* till stånd. Han underlät dock ej att skrattande antyda sitt f. n. spända förhållande till rikskongressen, hvilket gjorde hans inflytande åt det hållet tämligen tvifvelaktigt!

När presidenten därpå aflägsnade sig — lika raskt som han kommit — efterlämnade han ett intryck, som hos litet hvar af gästerna, deras politiska ståndpunkt må vara hvilken som helst, alltid skall tala till hans förmån. Inom sista året af sin regim har Theodor Roosevelt gjort två saker, som, de allenast, äro ägnade att ge honom en hög plats bland Förenta Staternas presidenter. Den första var, när han sistlidna maj kallade staternas guvernörer att rådslå om åtgärder att skydda landets af privatekonomisk hänsynslöshet hotade »naturliga tillgångar». Den andra, när han under de sista veckorna af sitt presidentskap inbjöd barnavänner och sociologer att förena sig i arbete för bevarande af nationens människomaterial. Den sista konferensen var blott den förras oumbärliga komplement.

C. SAHL VON KOCH.

Yrkesutbildningen i Paris.

Under de senare åren har krafvet på inrättandet af yrkesskolor inom vårt land gjort sig kraftigt gällande. Man har allt mera förstått, att vår ungdom behöfver en verklig utbildning för praktiska yrken, sedan den lämnat skolan för att gå ut i lifvet att där med eget arbete ta upp kampen för tillvaron, och man har kommit till allt klarare insikt om att vår industris utveckling kräfver det. Så har då frågan om bildandet af yrkesskolor ryckt fram på dagordningen, och förverkligandet af önskemålen torde ligga inom en ej allt för långt aflägsen framtid. Af intresse kan vara att taga del af hur man i industrilandet Frankrike ställt sig inför frågan om yrkesutbildningen.

Vid senaste sammanträdet med Stockholms lokalafdelning af Sveriges folkskolläraryrkesförbund höll fröken Amanda Rundqvist ett intressant och sakrikt föredrag om yrkesutbildningen vid Paris skolor, hvaraf här meddelas ett kort referat. Fröken Rundqvist besökte i och för studier Paris skolor under förliden sommar, och hennes framställning är således byggd på personlig iakttagelse och upplysningar hämtade på stället.

Sedan ynglingen och flickan lämnat folkskolan vid 13 års ålder, stå hufvudsakligen tre kategorier af skolformer till buds för vidare utbildning för de praktiska yrkena. Dessa äro de rena yrkesskolorna (les écoles professionnelles), fyllnadskurserna (les cours complémentaires) och högre folkskolan (l'école primaire supérieure). Af dessa äro väl yrkesskolorna de som i främsta rummet utbilda för de industriella yrkena.

I Paris finnas yrkesskolor till ett antal af 15, hvaraf 7 äro för gossar, 8 för flickor. De kvinnliga eleverna voro 2,258 enl. 1907 års statistik, de manliga 1,400. Inträdesåldern är 13—15 år, för gossarna är afgångsbetyg från folkskolan obligatoriskt. Alla inträdessökande skola undergå pröfning, hvarvid så väl praktiska som teoretiska prof föreläggas. Kursen är minst tre-årig med undantag för de flickor, som utbilda sig till strykerskor, hvilka ha två-årig kurs. Undervisningen är kostnadsfri för barn tillhörande Paris samhälle. För att sätta äfven verkligt omedelade i stånd att genomgå en yrkesskola lämnas pекuniär hjälp i form af fria frukostar samt bidrag till kläder.

Ett träget arbete möter den nyintagna eleven. Från kl. 8 på morgonen till half 6 e. m. pågår undervisningen alla dagar. De 40 veckotimmarna fördelas så, att under första året den teoretiska och praktiska undervisningen får lika mycken tid, på förmiddagen arbetas i klassrummet, på eftermiddagen i ateljén. Under andra året inskränkes den teoretiska undervisningen till 12 timmar, under det tredje året till 7 timmar i veckan. Eleverna bestämma från början hvilket yrke de skola ägna sig åt, och så genomgås under de tre åren alla de olika grenar, som yrket omfattar. Hvar tredje månad anställs prof af såväl teoretisk som praktisk art, vid skolårets slut anställs flyttningsprof, och den som ej på ett tillfredsställande sätt löser de förelagda uppgifterna, får ej fortsätta sin skolgång.

För hvilka yrken förbereder nu en flickyrkesskola?

Det finns sådana, där ända till 11 ateljéer äro anordnade. Man sysslar med allt hvad som hör till toaletten och dessutom med prydnadsarbeten: klänningar, linneutstyrlar, barnkläder, hattar, blommor, plymer, broderier m. m. De olika facken ha sin kundkrets, och det gäller att utföra allt smakfullt och billigt, för att man ej skall råka i misskredit. Det är ett träget arbete de tre åren igenom.

Vi göra i tankarne en vandring genom en sådan skola. Vi träda in i syateljén. Några elever syssla med ritning, det gäller att finna ett originellt sätt att garnera en klädning, man gör ett utkast, man söker ett uttryck för sin egen individuella smak. I linneafdelningen är allt lätt och luftigt, spetsar och tyger, skickligt arbetade med ett otal veck, allt sydt för hand. Vi begifva oss in bland blommor, plymer och band. Man ser här modellhattar, där hvarje fläta, hvarje blomma är tillverkad af någon 16—17-åring; vi finna lampskärmar, prydnadsarbeten och blommor i finaste färger och utförda med elegans. Man visar oss de progressivt ordnade öfningarna, hvilka leda till fullfärdiga prestationer. Nu komma vi in till brodöserna, hvilka vackra mönster här komponeras och hvilka arbeten i kläde, siden och sammet här utföras! Hvilken sal vi än besöka, finna vi ett träget arbete, där ordning och metod äro härskande.

Yrkesskolorna för den manliga ungdomen ha i hufvudsak samma organisation som flickyrkesskolorna. Dock förberedes hvar och en till ett bestämdt yrke: en utbildas till möbelsnickare, en till mekaniker, en till bokbindare, etc.

När man besökt en yrkesskola och sett elevernas arbeten samt hört om de diplom och utmärkelser, som skolan vunnit vid utställningar och vid andra tillfällen, känner man, att man står inför något storartadt. De mest entusiastiska omdömen ha också vid skilda tillfällen blifvit gifna om Paris yrkesskolor, och den undervisande personalen där är lifligt öfvertygad om att denna skolform är den som har framtiden för sig. Men skolan har ock sina vedersakare, främst kanske bland dem, som se saken ur ekonomisk synpunkt. Hvarje elev kostar nämligen samhället öfver 300 francs om året. Äfven en del industriidkare äro ej tillfredsställda, och de skulle se en lyckligare lösning af lärlingsfrågan, om man "flyttade in skolan i ateljén, och ej ateljén i skolan".

I yrkesskolorna finnes plats för blott ungefär $\frac{1}{10}$ -del af de från folkskolan utexaminerade. Af de öfriga öfvergå en stor del till de fyllnadskurser, "cours complémentaires", som äro anordnade vid de flesta af Paris folkskolor. Dessa äro två-åriga, och sedan 1898 har undervisningen vid dem fått en allt mera praktisk riktning. Nio af veckotimmarna ägnas åt arbete, hvilket syftar åt handel och industri, och därtill komma ej mindre än nio timmar i teckning. De elever, som genomgått dessa kurser, vinna lätt anställning. De äro t. o. m. eftersökta: de ha teoretiska kunskaper, goda vanor, utbildad smak och intresse att öka sitt vetande. Kostnaden, som hvarje elev vållar samhället, är här blott 81 francs.

Vid det tredje slaget af de förut nämnda skolorna, den högre folkskolan, är kursen tre-årig. Ehuru äfven den säges vara af allmän praktisk läggning, synes dock denna

skolform mest lämpad för dem, som tänka ägna sig åt affärlifvet, post, järnväg, telegraf eller dylikt. —

Hur olika arbetsordningen än kan vara vid dessa olika slag af skolor, synes dock samma intensiva arbete vara rådande vid dem alla. Man erfar den känslan, att eleverna utbildas att arbeta fort och väl, att på kortaste tid vinna bästa möjliga resultat. Ett räknande af den använda tiden och ett värdesättande af det utförda arbetet möter en öfverallt.

En stor mängd af den ungdom, som lämnar folkskolan, får emellertid ej tillfälle att besöka någon af dessa fortsättningskolor utan måste genast söka förvärfvsarbete. Men äfven för deras utbildning är sörjdt genom de s. k. tekniska kurserna, som gifvas i de officiella skolorna. Tilloppet af deltagare i dessa kurser är synnerligen stort. Äfven arbetsgifvarne ha ställt sig förstående till saken, i det de låta sina yngre arbetare få två timmars ledighet på eftermiddagen tre gånger i veckan för att kunna delta i detta utbildningsarbete.

Vid sidan af skolorna lämnas yrkesutbildning åt bortåt 20,000 unga män och kvinnor af syndikat, af arbetsgifvare och arbetare, af korporationer och kyrkliga föreningar. Mycket är sålunda gjordt, och visst är, att för hvarje gosse och flicka, som så önskar, gifvas rikliga tillfällen till god yrkesutbildning.

Det är säkerligen med glädje, som denna tidnings läsare erfar att mönstret för yrkesskolorna gifvits af en kvinna. Elisa Lemonniers namn nämnes alltid, då man frågar efter initiativtagandet till de kvinnliga yrkesskolorna. Vi få gå ända till 1852 för att finna den brodd, som nu spirar så rikt. Under de sista årtiondena är det åter kvinnor, som genom sina rika idéer och sin hängifna kärlek hjälpt att föra verket framåt. Madame Schéfu, inspektris öfver flickyrkesskolorna, och Mademoiselle Malmanche, inspektris öfver handels- och bokhållerikurserna, äro de namn, som med glädje och tacksamhet nämnas af tusenden och åter tusenden kvinnor, som genom deras verksamhet vunnit kunskaper, skicklighet och god förtjänst, så att deras lif därigenom länkats in i trygga förhållanden.

Semesterfond för kvinnliga kontorister.

Till Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse öfverlämnas i dagarna af en person, som vill vara okänd, en summa af 2,000 kr., afsedd att utgöra grundplåten till en semesterfond för kvinnliga kontorister. Afkastningen af den nämnda summan skall hvarje år tilldelas en i Stockholm bosatt kvinnlig kontorist för att möjliggöra en välbehöflig rekreation under semesterveckorna. Semesterhjälpen är afsedd endast för kontorister, hvilkas månadsaflöning ej öfverstiger 100 kr.

Genom donators anordningar har det blifvit möjligt att redan innevarande år utdela det första stipendiet af detta slag, och inom den närmaste tiden komma de af donator vidare uppställda villkoren för sökande af semesterhjälpen att tillkännagifvas. Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse har tillsatt en kommitté med uppdrag att handhafva stipendiets utdelning.

Internationell kongress för skolhygien.

Den tredje i ordningen af dessa för folkundervisningen så betydelsefulla kongresser kommer att hållas i Paris under dagarna 29 mars—2 april nästa år. I samband därmed anordnas en internationell utställning för skol- och undervisningshygien. Initiativet till skolhygienkongresserna, som hållits i Nürnberg 1904 och London 1907, ha utgått från en internationell kommitté, men dessa ha nu fått en mer officiell karaktär, då franska undervisningsministeriet tagit saken om hand samt utfärdat inbjudan till de olika landens regeringar.

Bland viktiga frågor, som skola behandlas, må nämnas: om sexuell uppfostran, om lungtuberkulosen i skolorna, om lekplatser för skolbarnen, om gymnastikens ordnande efter olika åldrar och fysiska anlag, om medlen att skydda hemmen mot smittosamma sjukdomar från skolorna, jämte en mångfald andra.

Från den franska organisationskommittén har ingått en förfrågan till svenska kommitténs ordf., öfverdirektör B. J:son Bergqvist, huruvida vårt land vill åtaga sig att vid den blifvande kongressen hålla inledningsföredrag rörande frågan om tuberkulosen bland skolbarnen.

Utlandet.

Ungkarls- och ungmöskatt i Köpenhamn.

Folketingets utskott för en ny skattelag för Köpenhamn har nu afgifvit sitt betänkande och däruti bl. a. föreslagit ett tillägg af 15 proc. i skatt för ogifta personer, som ej ha några barn att försörja. Dessutom föreslås ett skattefritt afdrag på 100 kr. för hvar barn under 15 år. Med barn förstås sådana inom äktenskap födda, samt hvad mödrarna angår äfven oäkta barn, samt vidare styfbarn, adoptivbarn och upptagna barn.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Kungl. Maj:ts och rikets . . .**
 Af *Valdemar Swahn*. — *Aska*. Noveller af *Henning Berger*.
 — *I kappa och krage och Hjärterknekt*. Två teaterstycken af *Gustaf Ullman*. — *De unge gubbarne*. Af *Paul Rosenius*. — *Thora*. Roman från gamla dagar. Af *Gustaf af Geijerstam*.
 — *Skiljas*. Berättelser af *Christina Nilsson*. — *Pompejis sista dagar*. Häft. 3 o. 4. Af *E. L. Bulwer*.
 Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Marie Louise Ulfklos leinadssaga**.
 Ur gamla tiders lif af *Celie Celsing*.
 Aktiebolaget Hiertas bokförlag, Stockholm: **Pompejis sista dagar**.
 Häft. 5. o. 6. Af *E. L. Bulwer*.

Våra ärade läsare

uppmanas värdsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

Fru Anna Hierta-Retzius.

Vid Svenska Kvinnornas National-Förbunds årsmöte den 24 april hade ordföranden fru Anna Hierta-Retzius på det bestämdaste afsagt sig återval, och vid det fortsatta årsmötet den 6 maj lämnade fru Retzius också det ordförandeskap hon sedan 10 år med aldrig svikande intresse, nit och offervillighet utöfvat.

Det är en lång tid fylld af träget arbete, ty fastän Svenska Kvinnornas National-Förbund verkat och *bör* verka genom de föreningar, hvilka tillsammans bilda förbundet, erfordras dock att förbundets styrelse bildar medelpunkten i hela detta arbete, i synnerhet i hvad som beträffar vårt förhållande till systerförbunden jorden rundt.

Med den stora personalkännedom fru Retzius äger, då hon på sina många resor i utlandet och på alla de kongresser hon bevistat stiftat en ingående bekantskap med de ledande kvinnorna snart sagdt inom alla länder, har hennes egen och förbundets utländska korrespondens otroligt utvecklats och förfrågningar i de mest olikartade ämnen ingått och besvarats.

Sverige står inom det internationella förbundet i 4:de rummet, då vårt land jämte England år 1898 anslöt sig till det i Amerikas Förenta Stater år 1893 bildade världsförbundet, hvilket sedan i sig upptagit Canada och Tyskland 1897.

Fru Retzius valdes 1904 till det internationella förbundets vice-president, hvarigenom icke blott hennes person utan äfven hennes fosterland hedrades. Hennes djupa försänkningar inom olika kvinno-kretsar i utlandet gjorde henne också härför särskildt lämplig.

På förslag af den svenska vice-presidenten år 1905 har på de två mötena i Paris 1906 och Genève 1908 antagits en stadgeändring som har till ändamål att förhindra, att I. C. W. »*på sitt program upptager politiska och religiösa stridsfrågor, som beröra tvänne eller flera länders inbördes förhållanden*». Denna stadgeändring hade framkallats af den pamflett

»Norway», hvilken år 1905 af Norska Kv. Nat.-förb. spriddes ut kring världen och af den protestskrift som omedelbart därpå af Svenska Nat.-förb. utsändes. I ett internationellt förbund, som satt såsom motto för hela sin verksamhet: »Do unto others as ye would that others should do unto you» och hvars högsta uppgift är »to promote peace and good will», är det af yttersta vikt att förhindra att mellanfolkliga tvistefrågor diskuteras. Svenska nationalförbundet och dess

dåvarande ordförande ha här för evärdelig tid i I. C. W:s årsböcker åt sig inskrifvit ett blad där fosterlandskärleken och ansvarskänslan gent emot andra folk funnit ett värdigt uttryck!

Inom Sverige har Nationalförbundet under de senaste åren äfven varit synnerligen verksamt. Vi erinra här endast om den del förbundet tagit i införandet af kvinnliga poliser, i kontrollen öfver biograferna, i stiftandet af Ellen Fries' stipendiefond för kvinnliga historieforskare. Här som öfverallt har fru Retzius' outtröttliga nit, brinnande intresse och stora frikostighet

gjort sig gällande, och hennes namn skall alltid med saknad och tacksamhet nämnas inom det förbund, som nu går en ny verksamhetsperiod till mötes, delvis under helt olika förhållanden.

Till fru Anna Hierta-Retzius öfverlämnades vid årsmötet blommor och en ordförandeklubba af ebentholts prydd med silfverbeslag och försedd med inskription, och på förslag af styrelsen blef fru Retzius af mötet med acklamation vald till Sv. Kv. Nat.-förbunds hedersordförande.

Då hon nu lämnat den vidtomfattande verksamheten som ordförande i förbundet, komma säkerligen hennes lifliga intressen på så många skiftande områden, vi påminna här endast om de svenska arbetsstugorna, hennes kanske största lifsgärning, att ännu rikare och intensivare få taga hennes ännu oförminskade krafter i anspråk.

EVA UPMARK.

Från Londonkongressen.

London den 3 maj 1909.

Kongressveckan är tilländalupen. Alla de tusen skiftande intrycken, framför allt bestämda af mångfalden af formerna för rösträttsarbetet i det land hvori vi befinna oss, samla sig i en känsla af undran och beundran inför rörelsens sjudande, pulserande lifaktighet. Naturligtvis har hufvudparten af intresset kommit den engelska rösträttsrörelsen till del, men hvilket vimmel af typer och personligheter, representerande alla stadier af vaknande kvinnligt samhällsintresse i länder, om hvilkas kvinnorörelse man känner föga eller intet. Den som förut deltagit i internationella kongresser är van att se och höra högt utvecklade kvinnor af anglosachsisk och germansk ras, men denna gång har man exempelvis fått höra en ung serbiska, arkitekt i statens tjänst, tala rösträtt. Hon var mycket optimistisk beträffande frågans utveckling i sitt land, där kvinnorna som bekant t. o. m. dela militärlivets bördor med männen. Men gifvetvis äro för närvarande i Serbien alla sinnen fyllda af oro för den politiska situationen, som upptar tankarne. Äfven den vackra italienskan, marchesa Melia Pellicano, författarinna under pseudonymen Jane Grey och enligt Mrs Catt's uppgift moder till sju barn, är ett lysande bevis på att vi lefva i en uppvaknandets tid. Hon var rädd, att hon skulle förlora sitt rykte för »charms», och hennes vänner funno det icke »chic», att hon reste till kongressen, men — hon kom ändå.

På första bänken vid sidan af de svenska delegerade har Syd-Afrika haft sin plats. Det gör ett egendomligt intryck, att det t. o. m. från denna aflägsna del af jordklotet kommit delegerade för en tydligen ganska kraftig rösträttsrörelse. En af representanterna sticker i min hand flera brochyror rörande frågans ställning i Kapkolonien. Mina blickar falla på ett citat ur en motståndares uttalanden: »Kvinnorna böra sköta sitt hushåll och sina barn och på lediga stunder studera Shakespeares Julia som sitt ideal». Den kvinnliga kommentatorn hade härtill bifogat: »hvilken dog hemlös och barnlös vid fjorton års ålder».

Bland fattade beslut har lejonparten af intresset fallit på den stadgeändring, som innebär att flera rösträttsföreningar — förut blott en — från hvarje land kunna vinna inträde i alliansen. Långvariga debatter ha ägt rum rörande frågan under, hvilka former en förening bör få ingå och under hvilka förutsättningar. För Sverige spela dessa bestämmelser blott en indirekt roll, men i länder med många sinsemellan stridiga föreningar blir ju förhållandet ett annat. Med fröken Annie Furuhjelm som 2:dra vice president och fröken Signe Bergman som en af sekreterarne i den nyvalda styrelsen ha de nor-

diska länderna ryckt fram till en mera framskjuten ställning inom alliansen. Mrs Chapman Catt, Mrs Fawcett, fröken Martina Kramers och Mrs Stanton Coit behålla sina funktioner inom styrelsen. Nyvald jämte fröknarna Furuhjelm och Bergman är fru Lindemann, Tyskland. Då de mest afgjorda sympatier funnos för tanken att hålla nästa kongress i Stockholm, utfärdades en villkorlig inbjudning. Vidare beslöts bl. a. bibehållande af det nu brukliga rösträttsmärket, samt antogs med några smärre ändringar två af de från Liciums ateljé utgångna flaggförslagen. Man anser sig nämligen behöfva såväl ett banér som en mindre flagga. Färgerna blifva hvitt och gult.

Vid kongressens avslutande på lördagseftermiddagen kulminerade den under kongressveckan ständigt stigande hyllningen af Mrs Catt. Det finns icke mer än en mening om den internationella alliansens ordförande — att hon är allenastående, briljant som talarinna, utmärkt ordförande och i besittning af en personlig charm, som vinner alla. Äfven miss Shaw, den kvinnliga prästen från U. S. A., är föremål för utomordentliga sympatier.

Lördags afton voro kongressens medlemmar inbjudna af »Men's League for Women's Suffrage» till en fest i The Galleries of the Royal Society of British Artists. Denna förening, som började med fem medlemmar, har nu 2,000. En glad stämning utmärkte festen, som bl. a. hade på sitt program ett anförande på svenska af fru Ellen Hagen. »Fast jag icke förstår ett ord», yttrade en holländska, »så ser jag på henne, att hon är en utomordentlig talarinna». Söndagen predikade Rev. Canon Scott Holland i St Pauls Cathedral öfver ämnet: »Kvinnorösträtten ur religiös synpunkt». Det är onekligen märkvärdigt, att den »döende» engelska rösträttsrörelsen (enligt Stockholms Dagblads korrespondent) har förmåga att föra fram saken snart sagdt öfverallt. Ena dagen hör man en af Englands mest beundrade andliga vältalare hålla rösträttspredikan, andra dagen diskutera medlemmar af »Shakespeare League» ämnet: »Hvad Shakespeare tänkte om kvinnorna», och många förfäktade med ifver den satsen, att flera af Shakespeares mest beundrade kvinnotyper, exempelvis Portia, hafva just de egenskaper, som den nya typen — kvinnan-medborgaren — har behof af. Och rösträttsintresset öppnar dörrar, som eljes skulle varit stängda. Af de talrika exkursioner, som dagligen varit anordnade, märkas sådana till lady Henry Sommersets jordbrukskoloni för kvinnliga alkoholister, till Oxford, Cambridge, Stratford on Avon, Windsor, m. fl. platser. I samband med dessa utfärder ha förekommit talrika lunchbjudningar och five o'clock-teas. I Windsor voro ett antal kongressister inbjudna till

lord och lady Edward Churchill's charmanta hem, i Hampton Court mottogs en grupp af Mrs Creighton, biskopens af London enka, o. s. v. »A great success» har Londonkongressen varit ur alla synpunkter. Och det är med en ökad känsla af segervisshet, som mötesdeltagarna återvända till sina länder för att fortsätta striden för en idé, som har kraft att ena kvinnor ur alla kretsar och från så många olika stater i ett gemensamt sträfvande.

ANNA KLEMAN.

drömbilder glida taflor af lugn och lycka förbi i konflikternas och problemens diktning, knappt varnade drabbas de af förödelse. Därför verkar den så frisk som ett källsprång, denna känsliga och trosstarka skildring af den så mycket omordade och betviflade "stora lyckan". Ej heller här är den oförgånglig, men icke lifvet utan döden ändrar den.

Men äfven då är ej allt förbi. I sorgens ensamma är mognar Elsie's själ. Hon kommer till insikt om lidandets utvecklande kraft, hon känner lifvets mål vara att "tjäna den Evige". Detta är den vackra och fångslande berättelsens bärande tanke.

AIVVA UPPSTRÖM.

Litteratur.

Anna Maria Roos: Elsie von Tharow. C. E. Fritzes Bokförlags Aktiebolag, Stockholm. 1909.

Föregången af den senaste höst utkomna berättelsen "På sällsamma vägar" ser åter en roman af Anna Maria Roos offentlighetens ljus. En jämförelse mellan de båda böckerna ligger nära till hands och visar, att i den senare berättelsen förf. rör sig på ett hufvudsakligen olika område, ehuru väl likheter kunna påvisas. "På sällsamma vägar" är rik på spännande händelser, verkligen sällsamma nog och ofta utspelade på främmande länders mark med internationell personal. "Elsie von Tharow" däremot står helt på svensk botten: första akten försiggår i Stockholm, den andra i en småstad, den tredje till största delen på landet. Visserligen skildras i denna liksom i föregående bok främst ett kvinnoöde, men här utan sällsamma upplevelser. Lugnt och enkelt berättas en hvardagshistoria, som dock ej är hvardaglig, ty hufvudpersonens sjäfulla gestalt och förf:s berättarkonst skänka den rikligt af det tystas poesi. De olika människotyperna äro äkta svenska. Bland alla dessa gestalter, somliga tagna på allvar, andra lindrigt karikerade, är Elsie själf intressantast, själsbefryddad med Hervor i "På sällsamma vägar". Ja, hon är egentligen en äldre syster till denna, ty Elsie, hvars utveckling följes längre, verkar mera mognad. Men hon är lika skygg och vek, lika kvinnligt hängifven. Hennes inre värld af varma känslor, lustigt naiva funderingar och djupa tankar, hennes utvecklingsgång från en barnsligt omedveten ung flicka till en tänkande, af pröfningar luttrad kvinna, allt är skildradt med fin psykologi. Hennes tankar och stämningar anar man ofta vara förf:s egna. Af sin andliga moder, skaldinnan Anna Maria Roos, har Elsie ock ärft gifvan att gifva uttryck åt sitt sjäslif i dikter, hvilka innerliga i känsla och melodiska i klang flerstädes äro inströdda i berättelsen.

Länge dröjer förf. vid Elsie's äktenskapshistoria. Det är ovanligt nog för nyare svensk litteratur ett äktenskap utan Strindbergsgräl och rival, ett äktenskap hvars sällsynta harmoni har sin rot i makarnas nobless och inbördes själsfrändskap. Handlingen står länge nästan stilla, medan förf. glömmar sig kvar i det unga hemmet; små drag ur samlifvet och djupsinniga samtal mellan man och hustru ersätta bristen på yttre händelser. Dock blir där ingen enformighet, och idyllen är gifvet berättigad som konstform, icke minst därför att den sällan får plats i nutidens dikt. Endast som

Öppet bref till Huck Leber.

Efter genomläsandet af Eder uppsats "Det evigt kvinnliga" greps jag af ett begär att säga författaren ett ord till tack. Och emedan Dagny på sistone blifvit så infernaliskt satirisk, vill jag för säkerhets skull förutskicka den anmärkningen, att jag menar det jag säger.

Ja, jag är glad att Huck Leber i Dagny kommer in på ett allmänmänskligt område, ty K. J:s kritiska författarskap kan ju fullt uppskattas blott af dem som ha tillfälle att följa med litteraturen. Mätte nu bara Huck Leber allt oftare uppträda i Dagnys spalter!

Om Ni visste, hvad det är uppfriskande för en eremit i en andlig öken att läsa något som väcker både sympati och beundran! Beundran för ett klart hufvud, gedigna kunskaper och en betydande framställningskonst, sympati för ett varmt hjärta, en redlig vilja.

När jag läst den ofvannämnda uppsatsen, fortgingo mina tankar i den af Huck Leber bestämda riktningen. Och resultatet blef ett aldrig nedskrifvet opus, som skulle handlat om det sannt mänskliga, således just det som är kärnan i artikeln i N:o 17 af Dagny, "Maskulin renässans."

Ni har rätt: intet kön får ha monopol på någon viss dygd eller på något visst fel eller andligt lyte. Egenskaper, som verkligen pryda en man, kunna aldrig vanställa en kvinna, och vice versa. Det kan nog t. ex. hända, att en man finner ett visst behag uti att hans dam är rädd och sjäpig, detta emedan han då passar på att konstatera sin egen andliga öfverlägsenhet. Men må ingen flicka tro, att hon väcker en mans beundran genom att skrika, när hon t. ex. skall stiga i en båt. Å andra sidan har ingen förlöjligat en Kristina Gyllenstierna för hennes manliga mod. Ingen hånar en man för det att han är mild och ömsint. Idealet är väl, att man förenar alla — eller så många som möjligt — af de goda, men så fullständigt som möjligt saknar de dåliga egenskaperna. Hvilken skillnad skulle — om detta kunde genomföras — därefter finnas mellan kvinna och man annat än den fysiska?

Den som betraktar en människa först och sist som en könsvarelse, han gör henne ofta orätt. Ty åtminstone de mera ideellt anlagda äro ännu mera något annat och högre.

Om framtiden veta vi icke ens så mycket, att vi kunna säga om utvecklingen kommer att föra framåt eller åt motsatt håll. Hvad är för öfrigt "framåt" och "bakåt" annat än relativa begrepp, beroende af den ställning man själf intager? Nu ha ju hittills vissa sedliga begrepp ansetts oantastliga, och flertalet människor ha böjt sig för deras auktoritet. Men nu tyder mycket på att rent motsatta åskådningar äro i färd med att arbeta sig fram. Af naturen optimist, tror jag i mina ljusare ögonblick på det godas seger, men när jag genom omständigheternas makt stundom tvingas till en pessimistisk åskådning, finner jag, att det är lika möjligt och kanske t. o. m. mera troligt, att alltsammans bär åt skogen. Min tro på mannen har dess värre lidit svåra bräckor. Den sanne mannen väntar jag mig aldrig att få skåda — om inte möjligen den "sannt ryske" mannen med piskan höjd för att tvinga den "sanna kvinnan" att följa pliktens väg, det är: föda och ge mat. Det var kanske ungefär så professor Thyrén menade, fast han ej vågade sig på ett så drastiskt exempel. Jag har nog märkt, att många "sannt ryske män" finnas äfven på denna sidan Östersjön. De ha ingenting emot saken (piskan), ty alla medel äro ju bra, som föra till målet, men de vilja helst, att allt som rör den skall höra till husets hemligheter.

Nu tror jag, att kvinnan har stor skuld i att genomsnittsmannen är som han är. Skulle ej uppfostrarinnan ha kunnat övertyga honom om att det finns högre mål för en människas tillvaro än att njuta, vinna makt och berömmelse? Skulle han icke kunnat bringas att inse lyckan uti att osjälfviskt arbeta för andras lycka, att ta hänsyn till sin omgifning samt förstå hurusom det att tilkämpa sig en god karaktär är mera värdt än allt annat. Hon borde inriktat hela sin kraft på att bekämpa mannens tvenne kardinalfel, högmodet, egoismen; högmodet, det farligaste af alla fel, emedan det förblindar, egoismen, som förhindrar den ädlaste af dygder, altruismen. I stället har hon omhuldat hans svagheter.

Hvartill tjänar det, att en mor predikar så vackert för sin son, att han skall vara blygsam, anspråkslös och "ödmjuk i sitt hjärta", om hon samtidigt låter honom praktiskt erfara, att han i hemmet är den sol, kring hviken allt vänder sig, att hans systrar tillbakasättas för honom, blott för att han är gosse. Dessa svaga, okloka mödrar äro nog till stor del skuld till den missaktning, många män (t. ex. en professor Thyrén) hysa för kvinnan.

Männen måtte i allmänhet tro, att alla kvinnor på håret likna dem, som omgäfvos dem under deras uppväxttid. De män, som tänka högt om kvinnan, ha troligen haft en god och klok kvinna till mor och stå också säkert moraliskt högre än kvinnohatarne.

Därför skulle jag vilja samla alla kvinnor och tillropa dem: Vid allt, som är er kärt och heligt, håll kvinnans banér högt! Utan fruktan och tadel måste den sanna kvinnligheten vara, eller också är allt förloradt. Hvarje ovärdig kvinna är ett lik i lasten. Männens fodra mer af oss än af sig själfva. Det är kanske orättvist, men det är så, och därför måste vi räkna med den faktorn.

Men låt oss också till gengäld ställa högre fordringar på männen! Vi skola därigenom kraftigt befordra den "maskulina renässansen".

Vill Ni inte föra vidare denna röst af en, som ropar i ödemarkerna? De skulle inte tro mig, men kanske Ert ord väger något.

En eremit.

Ett försummadt område.

I damtidningar, i kvinnoföreningar och kvinnliga diskussionsklubbar diskuteras flitigt och allvarligt frågan om huru flickorna ända från sin barndom skola utbildas till husmödrar, till blifvande makor och mödrar.

I våra flickskolor har man infört handarbete och klädsömna, på det att den blifvande husmodern skall kunna hålla den ev. mannens och de ev. barnens kläder samt husets linneförråd i godt skick och slippa betala dyr sömlön för enklare klädesplagg. Man har inrättat skolkök, på det att hon skall lära sig att sköta det invecklade hushållsmaskineriet och laga god, billig och närande mat. Hon får lära hushållsbokhålleri m. m. och från de som så okvinnliga ansedda rösträttskvinnornas läger begäres nu, att de unga kvinnorna under ett s. k. "kvinnoår" skola utbilda sig i sjukvård, barnavård och huslig ekonomi.

Dessutom får man i så godt som hvarje tidning och tidskrift till lufs goda råd om huru dam- och barnkläder skola förfärdigas i hemmet — om huru man skall kunna bevara ungdom och skönhet, om huru kvinnan — särskildt hustrun — alltid bör vara glad och älskvärd för att sprida ljus och lycka i hemmen.

Det vimlar af artiklar om huru kvinnorna skola göra sina ev. män lyckliga och bibehålla deras kärlek — om huru de skola dela mannens intressen, huru de skola värna om deras arbete o. s. v., o. s. v.

Och när flickorna slutat skolorna, bege de sig i stora massor till husmodersskolor, hushållsskolor o. d. för att vidare utbilda sig i samma riktning.

Allt detta bevisar huru samvetsgrannt *kvinnorna* bereda sig för sitt blifvande kall som maka och moder och är ju ett glädjande tidens tecken.

Men hemmet bygges ej af kvinnan allena, dess lycka beror ej endast på henne. Och hvad gör man för att den manliga ungdomen skall bli duglig till sitt ansvarsfulla kall som make och fader?

Icke se vi i de tidningar som läsas af män den minsta lilla artikel om huru en man skall göra sin hustru lycklig eller om huru fadern bör handleda sina barn. Icke finnas där artiklar om huru en familjefader bör behärska sitt dåliga lynne, då t. ex. maten ej är lyckad, huru han bör bemöda sig att ständigt vara glad, älskvärd, vacker och intagande för att sprida ljus och glädje i hemmet!

Icke finns det en enda gosskola, som meddelar sina elever de små talanger, som en husfader så väl behöfver för att undvika att anlita dyra handverkare för småsaker! Icke får gossen höra det minsta om sina blifvande fadersplikter!

Man vore frestad att tro, att husfadern vore en mycket oviktigare familjemedlem än husmodern — att hemmet, snart sagdt, vore endast kvinnans sak.

Men detta finner jag verkligen sårande för den manliga värdigheten — i hög grad sårande.

Kallet som make och fader är väl lika högt och heligt — lika fordrande och ansvarsfullt som makans och moderns och behöfver säkerligen lika mycket förberedelse.

Därför skulle jag vilja föreslå:

1. Att gossarna redan i skolan få lära sig de färdigheter, som en husfader kan behöfva vara hemma i.
2. Att ynglingarna efter slutad skolgång genomgå en "husfadersskola". Denna kan ju lämpligen anordnas i sammanhang med värnpliktsöfningarne, och som ämnen i denna borde ingå:
  - a. Hygien.
  - b. Alkohologi.
  - c. Sjukvård.
  - d. Huslig ekonomi. (Huru man skall få en begränsad inkomst att räcka till en familj. — Huru man skall kunna undvika dyrbara och onyttiga vanor. — Bokhålleri. — Ekonomiska beräkningar m. m.)
3. Att de tidningar, som läsas af män, innehålla sakkunna utredningar om huru en man skall kunna fylla sitt kall som make och fader samt råd till männen angående deras uppträdande i hemmet, huru de skola bibehålla hälsa, skönhet m. m.

Om så män och kvinnor *båda* uppfostras att göra *hvarandra* lyckliga, huru idealiska skola förhållandena då ej bli!

FARBOR JOAKIM.

Notiser.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte äger rum i Stockholm å förbundets byrå, Drottninggatan 54, lördagen den 22 maj kl. 6,30 e. m., hvarvid förslag till stadgeförändring kommer att framläggas.

S. S. U. H. har utsändt sin årsberättelse, hvaraf framgår, att den studerande ungdomens helnykterhetsförbund målmedvetet fortsätter sin gagnande verksamhet. Flera arbetsgrenar ha under året kraftigt utvecklats. Särskildt må nämnas det i flere städer med stort intresse bedrifna studiet af alkoholfrågan; det under namnet Sveriges Vår upptagna löftesrika nykterhetsarbetet bland barnen, som bedrifves gemensamt med Sveriges lärares nykterhetsförbund, samt icke minst den Internationella byråns verksamhet, som nu under tvenne år omhänderhafts af fyra S. S. U. H.-iter, hvilka därunder utfört ett synnerligen gagnande arbete i fråga om insamlande af uppgifter rörande den studerande ungdomens nykterhetssträfanden öfver hela världen. — Denna sommar börjar förbundet med nykterhetsarbete bland den värnpliktiga ungdomen. Förbundets medlemsantal är f. n. 11,376.

Föreningsmeddelanden.

De Svenska Kvinnornas Nationalförbund hade sitt årsmöte sistlidne torsdag i Stockholm. Vid sammanträdet upplästes års- och revisionsberättelsen och decharge beviljades.

Till medlemmar i styrelsens centralkommitté valdes: till ordförande efter fru Anna Hierta-Retzius, som undanbedt sig återval, fru Eva Upmark, till v. ordf. friherrinnan Anna Rappe och fröken Maria Cederschiöld, till kassaförvaltare fru Marie-Louise Klason, till protokollförande sekreterare fil. dr Alexandra Skoglund och suppleant fru Agnes Ingelman, till korresponderande sekreterare fröken Ellen Terserus och till suppleant fröken Ellen von Platen. Till revisorer utsågos fröknarna E. Fryxell och E. Whitlock och till revisorssuppleant fröken H. Anderson.

Af årsberättelsen framgår att Nationalförbundet för närvarande består af 25 föreningar.

Medlemsantalet inom samtliga föreningar uppgår till omkring 31,300 personer.

Årsberättelsen innehåller en omfattande redogörelse för den Internationella kongressen i Genève i september 1908, vid hvilken det Svenska Nationalförbundet var representeradt af sju delegerade. Vidare omnämnes skolköskongressen i Freiburg 1908, där förbundet var representeradt af fröken K. Hesselgren, hvilken vid aftonens sammanträde höll ett intressant föredrag om densamma. För biografkommitténs arbete har förbundet visat stort intresse och till öfverståhållareämbetet inlämnat en skrivelse med anhållan om effektivare kontroll öfver biograferna.

Till det Internationella kvinnoförbundets kongress i Toronto i juni i år ha vidlyftiga förberedande arbeten gjorts och rapporter utarbetats af sakkunniga personer. Namn på Nationalförbundets sex representanter vid kongressen ha redan delgifvits i Dagny, därtill kommer nu ytterligare fil. dr Alexandra Skoglund. Ett statsanslag af 1,500 kr. har som bekant tilldelats förbundet för representation vid kongressen.

Nyköpings F. K. P. R. avslutade arbetet för terminen med ordinarie årsmöte den 29 april. Af revisionsberättelsen, som därvid föredrogs, framgick, att utgifterna under föregående år uppgått till kr. 293: 40, inkomsterna till kr. 351: 95. Vid detta års möten har en sparbössa för frivilliga bidrag varit tillgänglig, och på detta sätt har en välkommen, om ock mycket liten kassaförstärkning erhållits. Årsafgiften är nyligen höjd till en krona.

Föreningen har prenumererat på Social tidskrift, som cirkulerar bland medlemmarna.

Genom att i Flen bildats en själfständig F. K. P. R. har Nyköpingsföreningen mist 11 medlemmar, men på denna termins tre möten har den lyckligtvis inom stadens egna gränser eröfrat antalet åter. Till de extra mötena inbjudas ofta utomstående, hvilket helt säkert är ett lyckligt sätt att vinna nya medlemmar.

Lördagen den 24 april besöktes föreningen af fru Augusta Widebeck från Strängnäs och fröken Elin Pålman från Gnesta, hvilka höllo offentliga föredrag i kvinnofrågan mottagna med stort bifall. Efter föredragens slut var anordnad gemensam supé för dem som så önskade. En liten diskussion improviserades om "Sättet att samla pengar för föreningarnas räkning" och "Lämpligheten af mäns medlemskap i föreningarna".

Grenna F. K. P. R. hade sitt årsmöte den 27 april, hvarvid årsberättelsen, kassaförvaltarens rapport samt revisionsberättelsen föredrogs. Ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Föreningen beslöt att till nästa höst anordna en utställning å af medlemmar utförda arbeten m. m. till förmån för föreningens kassa. — Sedan ordföranden, fru Berta Bergin, redogjort för de senaste riksdagsärendena, hvilka berört kvinnorna, samt uppmanat medlemmarne att med uppmärksamhet följa kvinnokongressen i London, uppläste fru Anna Söderling ett utdrag ur protokollet från Centralstyrelsens årsmöte i Örebro, angående: "Hvarför bör den s. k. religiösa kvinnan mera deltaga uti rösträttsarbetet". — Fru Ebba Ström uppläste "Kvinnans medborgarrätt" af Anna Kleman. Derefter vidtog en angenäm sällskapsafton med sång, musik, deklamation. Till slut framförde fru Ström föreningens tack till des ordförande för hennes osparda nit och arbete till föreningens bästa.

Sprid Dagny!

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda avgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfvn priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr nm.)

Kvinnlig Sjukgymnast.

Centralist, som under vintern arbetar i Schweiz, söker under juli o. augusti månad plats i familj på landet. Svar till "Eske" denna tidnings kontor.

En dam önskar ge deklamationslektioner på landet under sommaren, i familj eller folkrik trakt, där elever kunna påräknas. Svar till "Konstnärligt" Stockholm p. r.

Ung flicka önskar musikkondition öfver sommaren, ev. längre. Betyg fr. Richard Andersson finnes samt ref. Svar "H. T.", Lakvik p. r. Fritt vivre och fria resor.

En yngre dansk dam,

ekonomiskt oberoende, önskar sig en lämplig anställning, helst i Stockholm eller dess närhet som sällskap åt äldre dam eller herre eller att biträda i hushållet i fin familj eller ock som värdinna. Den sökande äger ett behagligt, vinnande sätt, har fått en värdad uppfostran samt äger förmåga att göra ett hem angenämt och att vara till verklig nytta. Vistas f. n. i Sverige hos släktingar. Svar torde sändas under adress Fru Louise Wahlberg, Hornsgatan 49, 3 tr., Stockholm. Upplysningar lämnas där äfven.

Lärrarinna

önskar under sommarferierna: juli, augusti, komma till landtgodts eller herrgård för att mot fritt vivre deltaga i husliga göromål. Svar emot ses tacksamt märkt "Husligt intresserad", Skön, Sundsvall.

Kvinnlig Sjukgymnast med mångårig praktik önskar plats å badort, egendom eller medfölja sjuklig person å resa. Svar märkt "Massage" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm., f. v. b.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelserna i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.)	6:—
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland.....	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ...	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
" 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05

Minneslista .....

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning..... (—: 75) —: 60

Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter .....

Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen .....

Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre .....

Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren .....

Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt .....

Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraf .....

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Göteborg flygblad:

N:o 1 och 2 (slutsålda)	
" 3, Helen Sjöstedt: Kvinnornas frihetsvärdjan	—: 05
" 4, Frigga Carlberg: Hvarför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen.....	—: 05
" 5, Helen Sjöstedt: Den fängslade modern	—: 25
" 6, Frigga Carlberg: När begreppen klarna. Dramatisk gatell i 2 scener	—: 25

Vid rekvisition af minst 100 ex. af nr:is 3 och 4 och vid rekvisition af minst 10 ex. af nr:is 5 och 6 lämnas 20 % rabatt.

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Linköping flygblad:

N:o 1, Villy Sjödin: Några intryck från kvinnosaksmötet i Kristiania	—: 06
" 2, Emy Wenström: Ett ord till kristligt intresserade kvinnor	—: 05
" 3, Jenny Wallerstedt: Några ord med anledning af kvinnornas masspetition	—: 06

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Gäfle flygblad:

N:o 1, Anna Björck: Föredrag vid årsmötet den 31 januari 1906	
" 2, Klara Lindh: Kvinnan i det politiska och kommunala	

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Landskrona flygblad: Anna Linder: Hvarför vi begära rösträtt..... —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Sundsvall flygblad: Dag, utgifven med anledning af föreningens femårsfest i december 1908..... —: 50

Deposition**&
Sparkassa****4 1/2 %****KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.****LEDIGA PLATSER.****Föreståndarinnebefattningen**

vid Luleå elementarläroverk för flickor sökes hos *Flickskolekommittén* i Luleå före den 1 nästk. juni.

Föreståndarinnan skall på eget ansvar öfvertaga läroverkets ledning och ekonomi. Läroverkshuset med nu befintliga inventarier och undervisningsmateriel upplättes till fri nyttjanderätt. Upplätelsetiden är 5 år från den 1 nästa juli. Läroverket har hittills gifvit god behållning. Ansökningarna sändas till *Lektor P. Segerstedt, Luleå*, som jämväl lämnar närmare upplysningar.

Luleå den 27 april 1909.

*Flickskolekommittén.***Platsen som
skolkökslärarinna**

vid folkhögskolan i Matarengi (samskola, pågår under vintern) förklaras härmed ledig till ansökan. Förmåner: allt fritt och 500 kr. jämte något resebidrag. Önskvärdt är, att den sökande är förtrogen med landthushållet samt besjälad af personligt intresse för ungdomen. Närmare genom brevväxling med underdecknad. Ansökningshandlingar, ställda till skolans styrelse, insändas till pastor Ludv. De Vylder, Öfvertorneå.

**Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan**

Hudiksvall.
Husmoderskurs. Skolkökslärarinne-
kurs. Slöjdläroinnekurs. Hemslöjds-
och Växtfärgningskurs.

100-tals bitar randigt bomullstyg till förkläden, inneh. 2 met., äkta färg, ljus- eller mörkrandigt, erhålles till 73 öre, 10 bit. 7 kr. Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrog. 23 A, Stockholm.

**Vid Sundsvalls Läroverk
för flickor**

blir till nästa läsår plats ledig för examinerad teckningslärarinna. Betygningslönen 1,400 kr. för minst 24 timmars tjänstgöring per vecka. Ansökningar, ställda till styrelsen, torde före den 15 maj insändas till skolans föreståndarinnan.

**Vid uppfostringsanstaltens för
sinnesslöa barn å Stretered**

kungöres härmed 2 lärarinneplatser, däraf den ena i vanliga skolämnen och den andra i kvinnliga handarbeten, lediga att tillträdas den 20 nästk. ang. Sökande till dessa platser skola före 1 nästk. juni hafva till anstaltens föreståndare under adr. Kålleröd insändt till styrelsen ställd ansökan åtföljd af ålders- och frejdbetyg jämte de intyg i öfrigt, med hvilka sökande vill styrka sin kompetens. Årlig lön i ett för allt 900 kr. med 3 ålderstillägg å 100 kr. efter 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring.

STYRELSEN.

Ägendom i Östergötland får lärarinna plats för sommaren mot fritt vivre, att något deltaga med husliga bestyr och läsa med en liten gosse. Nya Inack. Byrån. Brunkebergsg. 3 B, Stockholm.

Kvinnlig Kontorist.

Kontorsvan, språkkunnig, cirka 25 år gammal o. med bästa rek., kan erhålla plats 1 juli hos

**ARVID NORDQUIST'S H. A. B.
Sturegatan 38.**

Plats finnes nu genast i fam. på landet för bildad, helst musikalisk flicka, med god sätt och god skolunderbyggnad. Den sökande bör vara något kunnig i bokföring. Egenhändigt skriven ansökan, åtföljd af fullständiga ref. samt foto, torde snarast insändas till Strömsfors Bruk, Strömsfors.

Vårda hyn!

med hygieniskt Crème "Amoureuse". Enda medel att få hvit, fraiche och elastisk hud. Borttager på kort tid näsrodnad, finnar, fräcknar, reformar, pormaskar, solbränna, rynkor, den rödaste hud blir hvit, och innehåller densamma inga för huden skadliga beståndsdelar.

Tillhandahålles för 3 o. 5 kr. pr burk hos sjukgymnast Anna Willmark, Brahegatan 3, Allm. Tel. 213 23. Riks 123 10. Till landsorten mot postförskott.

SIGRID WÅGMAN**FOTOGRAFATELIER****3 UPPLANDSGATAN 3**
(invid Norra Bantorget)

Grupper i det fria. Förstoringar utföras.

Förstklassigt arbete! Amatörer undervisas!

Pris fr. **Kr. 6** pr duss.A. T. 83 03. Obs. **Hiss I.****Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga
upplysningar genom**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,****54 Drottninggatan.****Privata högre lärarinneseminarier
i Lund.**

Läroanstaltens uppgift är att utbilda lärarinnor för de högre flickskolorna, samskolorna och hemmen. Praktisk utbildning meddelas i Högre Elementarskolan i Lund för flickor. Ansökan om inträde, åtföljd af betygsskrifter jämte fräjde- och läkarebetyg, insändes till styrelsen före 10 juni. Prospekt och närmare underrättelser genom föreståndarinnan, fr. **Marie-Louise Lundström.**

STYRELSEN.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af *STINA QUINT*, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

**Fredrika-Bremer-Förbundets
årsmöte**

äger rum å Förbundets byrå, Drottninggatan 54, Lördagen den 22 maj kl. 6.30 e. m.

Förslag till stadgeändring.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Presidenten och barnen. Af *Carola Sahl von Koch.*

Yrkesutbildningen i Paris.

Semesterfond för kvinnliga kontorister.

Utlandet.

Insänd litteratur.

Fru Anna Hierta-Retzius. Af *Eva Upmark.*Från Londonkongressen. Af *Anna Kleman.*Anna Maria Roos: *Elsie von Tharow.* Rec. af *Aivva Uppström.*

Öppet brev till Huck Leber.

Ett försummadt område. Af *Farbror Joakim.*

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**